

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA
EUROSYSTEM

FIŠKÁLNE MULTIPLIKÁTORY V SLOVENSKEJ EKONOMIKE

JURAJ ZEMAN

VÝSKUMNÁ
ŠTÚDIA

2/2016

© Národná banka Slovenska
www.nbs.sk
Imricha Karvaša 1
813 25 Bratislava

research@nbs.sk

Máj 2016

ISSN 1337-5830

Práca neprešla jazykovou úpravou.

Prezentované názory a výsledky v tejto štúdii sú názormi autorov a nevyjadrujú oficiálne stanovisko Národnej banky Slovenska, ani ďalších uvedených inštitúcií.

Všetky práva vyhradené.

Krátke časti textu, nie viac ako dva odseky, môžu byť citované bez predchádzajúceho súhlasu autorov, pokiaľ bude úplne uvedený zdroj.

Fiškálne multiplikátory v Slovenskej ekonomike

Výskumná štúdia NBS

Juraj Zeman

Abstrakt

Na odhad fiškálnych multiplikátorov bol použitý DSGE model malej otvorenej ekonomiky Slovenska (Zeman, Senaj, 2009), ktorý bol rozšírený o sofistikovanejší fiškálny sektor. Ten pozostáva zo zložiek vládnych výdavkov - spotreba, investície a sociálne transfery, ako aj vládnych príjmov - daň z príjmu, sociálne príspevky zamestnávateľov, DPH a paušálne dane. Súčasťou modelu je stabilizačné fiškálne pravidlo, ktoré zabezpečuje udržateľnosť výšky verejného dlhu v dlhodobom horizonte. V predloženej štúdii je stabilizácia dlhu zabezpečená dvoma rôznymi nástrojmi a to buď pomocou paušálnej dane alebo pomocou dane z príjmu.

Fiškálne multiplikátory pre jednotlivé konsolidačné nástroje sú odhadnuté v prostredí autonómnej menovej politiky ako aj menovej únie.

JEL klasifikácia: E 32, E 62, H 20, H 50

Kľúčové slová: fiškálne multiplikátory, príjmové a výdavkové konsolidačné nástroje, DSGE simulácia

Voľne prístupné na <http://www.nbs.sk/sk/publikacie/publikacie-vyskumu>

NETECHNICKÉ ZHRNUTIE

V dôsledku krízy menovej únie, ktorá bola spôsobená predovšetkým výškou suverénnych dlhov niektorých európskych krajín, bol zavedený tzv. fiškálny kompakt. Táto zmluva nariaďuje všetkým krajinám eurozóny zabezpečiť implementáciu prísnych fiškálnych pravidiel a to vyrovnaný štrukturálny rozpočet a dlhovú brzdu na hranici 60% HDP. Tie krajiny, ktoré tieto požiadavky nespĺňajú, musia prijať fiškálne a makroekonomické politiky, ktoré v strednodobom horizonte povedú k splneniu týchto kritérií. Slovensko patrí do skupiny krajín, ktoré musia konsolidovať svoje verejné financie. Konsolidácia je samozrejme bolestivá, pretože je sprevádzaná spomalením rastu HDP. Je preto dôležité, aby tvorcovia hospodárskych politík vedeli odhadnúť dopady rôznych konsolidačných nástrojov na ekonomickú aktivitu v krátkodobom aj dlhodobom horizonte.

Výsledky analýzy sa dajú zhrnúť do nasledovných tvrdení.

Všeobecne platí, že konsolidácia prostredníctvom výdavkových nástrojov je škodlivejšia v krátkodobom horizonte ale negatívny efekt časom zoslabuje; najmenej žiaduci spôsob konsolidácie na výdavkovej strane v dlhodobejšom horizonte je obmedzenie verejných investícií.

Konsolidácia na príjmovej strane prebieha opačne; okamžitý účinok zvyšovania daní je mierny, ale časom sa tento negatívny účinok zvyšuje, a to najmä v prípade, zvýšenia sociálnych príspevkov zamestnávateľov.

V krátkodobom horizonte nezáleží, ktoré stabilizačné pravidlo je použité, výsledky sú kvalitatívne podobné.

V dlhodobom horizonte je situácia kvalitatívne odlišná. Konsolidácia v prípade ak je na stabilizáciu použitá paušálna daň má negatívne účinky na ekonomiku aj v dlhodobom horizonte.

Ak je použité stabilizačné fiškálne pravidlo pomocou dane z príjmu, tak dlhodobý účinok konsolidácie pomocou všetkých nástrojov, či už na príjmovej alebo aj na výdavkovej strane, na ekonomickú aktivitu je pozitívny; konsolidácia má expanzívny účinok na HDP. Je to spôsobené tým, že konsolidácia umožní zníženie daňovej sadzby z príjmu, čo v dlhodobom horizonte zvýši ekonomickú aktivitu.

V práci je tiež ukázané, že konsolidácia je menej bolestivá v prostredí autonómnej menovej politiky, kde negatívny dopad reštriktívnej fiškálnej politiky môže byť vyvážený aktívnou menovou politikou, čo v menovej únii nie je vo všeobecnosti možné.

Odhadnuté fiškálne multiplikátory sú použité na kvantifikáciu vládneho konsolidačného balíčka na roky 2013-17. Celkové negatívne náklady tohto balíčka sa pohybujú okolo 2,5% HDP.